

บทที่ 4

ผลกระทบต่อธุรกิจและกฎหมายประกันวินาศภัย

4.1 สภาพปัญหาของธุรกิจประกันวินาศภัยของประเทศไทย

ในปัจจุบันโลกมีระบบเศรษฐกิจเติบโตมากขึ้น การประกอบธุรกิจได้เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันระหว่างประเทศต่อประเทศ การที่จะประกอบธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างในปัจจุบันมีธุรกิจระหว่างประเทศที่มีขนาดใหญ่ และการลงทุนมาก ผู้ประกอบการจึงต้องแสวงหาประกันสำหรับธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจนั้น ๆ การประกันภัยจึงได้ถือกำเนิดมารองรับและกระจายความเสียหายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นและยังก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ประกอบการด้วย ไม่ว่าจะเป็นการประกันอัคคีภัยและภัยพิเศษ (Fire & Lightning & Extra Perils) การประกันภัยขนส่งสินค้าทางทะเลและประกันภัยตัวเรือ (Cargo and Hull) เป็นต้น

การประกันวินาศภัยเป็นสถาบันหนึ่ง ที่จะช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมและได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตและการประกอบธุรกิจมากในสังคมโลก

สำหรับประเทศไทยได้นำตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมผูกพันกับเศรษฐกิจโลกมากขึ้นเป็นลำดับ ระบบการค้าระหว่างประเทศนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยที่ผ่านมา และเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ซึ่งประสบความสำเร็จมากด้านการพัฒนาประเทศและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ได้ให้ความสำคัญของการค้าบริการมากขึ้นและเป็นครั้งแรกที่ได้มีการระบุงการประกันภัยไว้

ค่อนข้างชัดเจน โดยมุ่งให้การประกันวินาศภัยในฐานะที่ช่วยลดดุลย์บริการของประเทศได้โดยที่ในเรื่องการค้าบริการ ประกันวินาศภัยมีบทบาทหลัก 316
ประการคือ

1. การประกันความเสี่ยงโดยการกระจายความเสี่ยงที่ทำให้
ผู้บริโภครจะได้รับประโยชน์จากการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย
2. ช่างส่งเสริมการขยายความเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม
และการค้า
3. เป็นแหล่งระดมทุน

จาก 3 บทบาทที่สำคัญดังกล่าวนี้เองได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหา
ของธุรกิจประกันวินาศภัยในปัจจุบัน กล่าวคือ

1. ในส่วนของบริษัทประกันวินาศภัย

(1) ปัญหาบุคคลากร ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยมีอัตรา
การขยายตัวสูงมากในหลายปีที่ผ่านมา แต่ธุรกิจประกันภัยกลับมีอัตราความเจริญ
เติบโตสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ¹⁷ ผลจากการขยายตัว

¹⁶ วิไลพร ลีวเกษมสานต์, "ทิศทางธุรกิจประกันภัยในทศวรรษ
1990" วารสารการประกันภัย 16 (ตุลาคม-ธันวาคม 2534) หน้า 24-25.

¹⁷ กองวิชาการและสถิติ, "ผลการเจรจาอบอุรุกวัยต่อธุรกิจ
ประกันภัยในประเทศไทย", วารสารประกันภัย 16, (มกราคม-มีนาคม 2534),
หน้า 70.

ดังกล่าวทำให้จำนวนบุคคลากรมีไม่เพียงพอ ซึ่งบุคคลากรในธุรกิจประกัน
 วินาศภัยจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะการประกันวินาศภัยมีจำนวน
 ค่อนข้างจำกัดไม่เพียงพอที่จะรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะ
 สัมพันธ์กับธุรกิจประกันวินาศภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีการดึงตัว
 ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางจากบริษัทหนึ่ง ไปอีกบริษัทหนึ่ง ซึ่งธุรกิจปัจจุบัน
 ไม่เพียงแต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้เรื่องประกันวินาศภัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึง
 ความรู้ทางด้านการตลาด และการลงทุนด้วยซึ่งจำต้องเป็นมืออาชีพ

(2) ปัญหาความสามารถในการรับประกันภัย ในปัจจุบันประเทศไทย
 ไทยมีบริษัทประกันวินาศภัยถึง 61 บริษัท โดยเป็นบริษัทที่จดทะเบียนภายใน
 ประเทศไทยถึง 56 บริษัท ที่เหลือ 5 บริษัทเป็นของต่างชาติ จากจำนวน
 บริษัทที่ค่อนข้างมากนี้ยังเป็นบริษัทที่มีขนาดค่อนข้างเล็กมาก ซึ่งเราสามารถ
 พิจารณาได้จากอัตราส่วนแบ่งของการครองตลาด¹⁸ ซึ่งหลายปีที่ผ่านมา อัตรา
 ส่วนแบ่งทางการตลาดส่วนใหญ่จะอยู่กับบริษัทใหญ่ไม่กี่แห่ง เช่น บริษัท กรุงเทพ
 ประกันภัย จำกัด (ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงเป็น บริษัท กรุงเทพประกันภัย
 (มหาชน)), บริษัท ภัทรประกันภัย จำกัด, บริษัท นิวแฮมพ์เชอร์ อินชัวรันส์,
 บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด, บริษัท อาคเนย์ประกันภัย จำกัด

สำหรับปัญหาในเรื่องความสามารถในการรับประกันภัยนั้น จะดูได้
 จากเงินกองทุน ซึ่งจะเป็นปัจจัยในการที่จะรับความเสี่ยงภัยของบริษัทประกัน
 วินาศภัย และจากการพิจารณาเปรียบเทียบเบี้ยประกันภัยรับสุทธิของแต่ละบริษัท
 แล้วจะพบว่า มี 41 บริษัทที่มีเงินกองทุนตามที่กฎหมายกำหนดต่ำกว่าร้อยละ 10
 ของเบี้ยประกันสุทธิ ซึ่งในความเป็นจริงเมื่อมีเงินกองทุนเพื่อประกันความ
 เสี่ยงภัยน้อย ย่อมจะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของบริษัท

¹⁸วารสารฉบับเดียวกัน ; (หน้า 70)

ประกันวินาศภัยของไทยอยู่ในสภาพที่ไม่ดีนัก และเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความศรัทธา¹⁹

(3) ปัญหาระหว่างบริษัทประกันวินาศภัยในเรื่องการแข่งขันตัดราคา ปัญหาเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเสนอการประกันภัยในโครงการใหญ่ เช่น โครงการก่อสร้างท่าเรือมาบตาพุด²⁰ โดยที่บริษัทที่ชนะในการเสนอการประกันภัยจะใช้การตัดอัตราเบี้ยประกันภัยให้ต่ำกว่าบริษัทอื่น ๆ เพื่อที่บริษัทตนจะได้ชนะในการเสนอการประกันภัย ซึ่งอัตราดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนมาก

(4) ปัญหาการขาดจรรยาบรรณของบริษัทประกันภัย ในประเด็นนี้ส่วนมากจะเกิดในกรณีบางบริษัทประวิงเวลาในการจ่ายค่าสินไหมทดแทน รวมถึงการชดเชยค่าสินไหมทดแทนไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย²¹

2. ปัญหาในส่วนของผู้บริโภค เนื่องจากการประกันภัยเป็นธุรกิจแขนงหนึ่งซึ่งต้องใช้ความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนวิตุอุปกรณ์และประโยชน์ของการประกันภัย สิ่งเหล่านี้บริษัทประกันภัยมักจะเป็นผู้รู้ฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข คือ

¹⁹มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ภาพรวมเศรษฐกิจบริการและการพัฒนาเศรษฐกิจไทย, (อค์สาเนา) หน้า 11-13.

²⁰ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับลงวันที่ 17-20 ก.ย. 2532

²¹สรุปบทสัมภาษณ์เรื่องการแข่งขันวินาศภัย เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการประกันภัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 73.

(1) ทศนคติที่ไม่ดีของประชาชนต่อธุรกิจประกันภัย เนื่องจากสิ่งที่ผ่านมา เกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยได้ปรากฏต่อประชาชนในเชิงลบ ซึ่งได้สะท้อนออกมาทั้งจากตัวบริษัทประกันภัยเอง เช่น การประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทน จนทำให้ประชาชนผู้ซื้อประกันภัยเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีจนบางครั้งเราจะเห็นได้จากที่ต้องมีการร้องเรียนผ่านกรมการประกันภัย หรือแม้กระทั่งเกิดจากตัวกลางคือ ตัวแทนมิได้ชี้แจงให้ลูกค้าซื้อ ประกันภัยเข้าใจถึงข้อตกลงคุ้มครองโดยเฉพาอย่างยิ่ง ข้อยกเว้นซึ่งประชาชนผู้ซื้อประกันภัยเข้าใจว่าคุ้มครอง แต่ตัวแทนมิได้ชี้แจงให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพราะตัวแทนคำนึงแต่ประโยชน์ที่จะได้สำหรับตนเอง โดยมิได้คำนึงถึงผลเสียที่ผู้เอาประกันภัยจะได้รับ

(2) ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในธุรกิจประกันภัย ในประเทศไทย แม้ว่าจะได้มีสถิติซึ่งแสดงถึงความเจริญเติบโตของธุรกิจประกันภัย แต่นั่นมิได้หมายความว่าประชาชนส่วนมากรู้เรื่องประกันภัย ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากที่ไม่เข้าใจว่าประกันภัยที่แท้จริงคืออะไร มีวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่เราจะได้รับคืออะไร

4.2 นโยบายของรัฐในการเปิดเสรีการค้าบริการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันวินาศภัย

1. นโยบายของรัฐในการเปิดเสรีการค้าบริการ

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า การขยายตัวและความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจของประเทศไทยขึ้นอยู่กับการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประชาคมยุโรป และญี่ปุ่น คือ ตลาดรองรับสินค้าส่งออกของประเทศไทยอันเป็นตลาดเป้าหมายหลัก ในขณะที่เดียวกันการค้าบริการได้กลายเป็นแหล่งรายได้ของประเทศไทยอีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งนับวันจะมีความสำคัญควบคู่กับการค้าสินค้าส่งออกของประเทศไทย ดังนั้นจึงเป็นความ

จาเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยควรได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเจรจาเพื่อร่างกฎเกณฑ์และวินัยที่จะนำมาใช้เป็นกรอบควบคุมและกำกับการค้าบริการระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีระบบ เป็นธรรมให้เกิดผลประโยชน์สำหรับประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดแรงกดดันจากการใช้มาตรการฝ่ายเดียวของประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาซึ่งพยายามบีบบังคับโดยใช้มาตรา 301 เป็นเครื่องมือต่อรองหนทางที่จะผ่อนคลายนแรงกดดันดังกล่าวและพิทักษ์รักษาประโยชน์ของประเทศไทยโดยส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าส่งออกที่ต้องพึ่งพาอาศัยตลาดของประเทศพัฒนาแล้ว โดยการยื่นข้อเสนอเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การเจรจาเพื่อแสดงถึงจุดยืนและความตั้งใจของประเทศไทยที่จะเข้าร่วมการเจรจา ดังนั้นเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2533 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจได้มีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์เข้าร่วมการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงพหุภาคีเรื่องบริการกรอบการเจรจา ดังนี้ คือ

1.1) ความตกลงสำหรับการค้าบริการ จะต้องครอบคลุมการบริการทุกสาขา

1.2) ในกรณีจำเป็นจะต้องเปิดการค้าบริการเสรี ให้เจรจาแต่ละสาขาในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (PROGRESSIVE) เพราะว่าการค้าบริการแต่ละสาขามีลักษณะที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างมาก

1.3) ในการเปิดเสรีแต่ละสาขา ต้องมีการเจรจากันในประเด็นที่ว่า จะเปิดเสรีมากเพียงใด โดยพิจารณาถึงผลที่จะมีต่อความมั่นคงของชาติต่อปัญหาเศรษฐกิจสังคมที่จะเกิดตามมา

1.4) หลักการของแกตต์บางหลักนำมาใช้กับการค้าบริการไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นการนำหลักการของแกตต์มาใช้กับการค้าบริการจะต้องปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละ

สาขาบริการด้วย

2. บทบาทและประโยชน์ของการค้าบริการที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

ในปัจจุบันการค้าบริการ (TRADE IN SERVICES) ได้กลายเป็นเป้าหมายทางการค้ารูปแบบหนึ่ง โดยที่ประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น ประชาคมยุโรป ญี่ปุ่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาได้ผลักดันให้มีการนำประเด็นของการค้าบริการเข้ามาเป็นประเด็นที่จะนำมาเจรจาในกรอบการเจรจาออร์ดูว์วีย และปรากฏอยู่ในส่วนที่สอง (PART II) ของปฏิญญารัฐมนตรีออร์ดูว์วีย ในทางกลับกันประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักละเลยหรือมองข้ามความสำคัญจากประโยชน์ของการค้าบริการ เมื่อประเทศวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมักจะพิจารณาว่าการค้าบริการไม่ใช่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยตรงเช่น ภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพราะ การแข่งขันพัฒนาทางด้านสินค้าเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัด แต่การแข่งขันพัฒนาทางด้านบริการเป็นเรื่องที่วัดได้ลำบาก²² นอกจากนี้ยังไม่สามารถพิจารณาได้อย่างถ่องแท้ว่าการค้าบริการซึ่งเป็นหนึ่งของการค้าระหว่างประเทศสามารถทำให้สถานะทางการค้าของประเทศดีขึ้นในลักษณะใด อย่างไรก็ตามในระยะเวลายาวนานมานี้ ความเชื่อดังกล่าวได้ถูกลบล้างไป ประเทศต่าง ๆ เริ่มหันมาให้ความสำคัญต่อการค้าบริการในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางอุตสาหกรรม กิจกรรมทางอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การตลาดสินค้าที่มีความสลับซับซ้อน การวิจัยและการพัฒนา การผลิต การขายต้องพึ่งพาการค้าบริการเข้ามาเป็นส่วนประกอบทั้งสิ้น

²² ภาพรวมเศรษฐกิจภาคบริการและการพัฒนาเศรษฐกิจไทย, ทีดีอาร์ไอ (อัสสาเนา) หน้า 10-11.

1. คำนิยามของบริการ (Definition of Service)²³

1.1) บริการคือ กระบวนการอันเป็นกิจกรรมซึ่งกระทำโดยบุคคลหนึ่งหรือบริษัทหนึ่งให้แก่อีกบุคคลหนึ่งหรือบริษัทอีกบริษัทหนึ่ง การประกอบธุรกรรมบริการแตกต่างจากการประกอบธุรกรรมสินค้าคือจะไม่เกี่ยวกับการโอนสิทธิในทรัพย์สิน

1.2) วัตถุประสงค์ของธุรกรรมบริการ คือ การเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่าง โดยที่ธุรกรรมบริการจำต้องใช้ ความชำนาญ ความรู้ และความสามารถของผู้ให้บริการ เพื่อที่จะได้บรรลุ ถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการของบุคคลคนหนึ่งหรือบริษัทหนึ่ง

1.3) ธุรกรรมบริการจะต้องมีการติดต่อระหว่างผู้ให้บริการ (Provider) กับผู้บริโภคบริการ (Consumer) ทั้งนี้เพราะผู้บริโภคมุ่งประสงค์ที่จะได้รับประโยชน์จากทักษะและความชำนาญของผู้ให้บริการ ในการดำเนินธุรกรรมระหว่างประเทศอาจต้องมีปัจจัยของการเคลื่อนย้ายเข้ามาเกี่ยวข้องแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีทางโทรคมนาคมด้วยยกตัวอย่างเช่น ธุรกรรมบริการด้านที่ปรึกษาอาจจะต้องมีการเดินทางไปมาหาสู่กันระหว่างประเทศ แต่ถ้การโทรคมนาคม มีประสิทธิภาพเพียงพอก็อาจไม่จำเป็นต้องใช้การเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง

²³Enicoloides P. "Economic Aspects of Services", Journal of World Trade (1989), p. 126-127.

1.4) บริการจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของการบริการคือ การได้ใช้ประโยชน์จากทักษะของผู้ให้บริการ ผู้บริโภคไม่สามารถประเมินคุณภาพของบริการที่เขาซื้อได้ เช่น ในโครงสร้างของการตลาดในเรื่องของการแข่งขัน รัฐบาลของประเทศนั้นจำเป็นต้องสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมด้วย

1.5) การให้ค่านิยม ผลิตภัณฑ์บริการ ขึ้นอยู่กับการกำหนดกฎเกณฑ์ เงื่อนไข และข้อห้ามว่าอะไรที่ผู้ให้บริการชาวต่างประเทศสามารถกระทำได้หรือกระทำไม่ได้ กล่าวคือ ธุรกรรมใดที่อนุญาตให้กระทำได้

1.6) แกตต์จะเกี่ยวข้องกับการค้า เน้นการให้ธุรกรรมทางสินค้า เป็นไปอย่างเสรีโดยขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ของการค้าในการผ่านพรมแดน (Cross Border) แต่การที่จะทำให้อุปสรรคบริการเป็นไปอย่างเสรีต้องขจัดข้อจำกัดในกิจกรรมนั้น ๆ

1.7) บริการเป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ แต่สามารถทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ผู้บริโภคต้องการจากผู้ให้บริการ เช่น การประกันภัย การท่องเที่ยว การธนาคาร

2. ลักษณะของการค้าบริการ

2.1) การค้าบริการทำหน้าที่เชื่อมโยงวงจรของการผลิตสินค้า

2.2) การค้าบริการทำหน้าที่เป็นช่องทางของการส่งผ่านสินค้า (Distribution of Products) ไปถึงผู้บริโภค

2.3) การค้าบริการมีลักษณะเฉพาะคือเป็นเครือข่ายและมีความซับซ้อนอยู่ในหน่วยผลิตทั้งภายในและต่างประเทศ

2.4) การค้าบริการช่วยส่งผ่านสินค้าที่ไม่อาจจับต้องได้ เช่น ข้อมูลข่าวสาร (Information)

3. แนวโน้มของการค้าบริการ

เนื่องจากลักษณะเด่นของการค้าบริการ คือ ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะด้าน และในตัวของการค้าบริการเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมจึงเป็นเหตุให้ผู้ใช้และผู้บริการเป็นมากขึ้นและนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอันมาก ทำให้เกิดการพัฒนาลดต้นทุนการเพิ่มประสิทธิภาพของรูปแบบการบริการให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นบทบาทของการค้าบริการจึงมีแนวโน้มไปในทางที่ดีและควบคู่ไปกับการพัฒนาการค้าทั้งภายในและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าระหว่างประเทศ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าบริการกับการค้าสินค้าของประเทศไทย

ในปัจจุบันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ขึ้นอยู่กับการส่งออก ซึ่งเราต้องพึ่งพาตลาดภายนอกประเทศ เป็นผลให้ตลาดดังกล่าวซึ่งส่วนใหญ่ คือ สหรัฐอเมริกา กลุ่มประชาคมยุโรป ญี่ปุ่น จึงมีอำนาจบีบเรามาก ในด้านการขอให้เปิดการค้าบริการ ซึ่งประเทศอุตสาหกรรมเหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐฯ มีความชำนาญเป็นอันมาก และกติกการค้าของโลกในปัจจุบันผู้ที่กำหนดตัวจริง สหรัฐกับประชาคมยุโรป ฉะนั้นจึงเป็นการที่จะไม่อาจ

หลีกเลี่ยงได้ที่การค้า 2 ประเภทจะเกี่ยวโยงกันอย่างเหนียวแน่นในฐานะ²⁴ ของข้อแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา

5. ประเภทของบริการ ซึ่งแบ่งตามข้อเสนอของประเทศไทย

1. ธุรกิจบริการ
2. บริการก่อสร้างและที่เกี่ยวกับวิศวกรรม
3. บริการการท่องเที่ยวและการเดินทาง
4. บริการโทรคมนาคม
5. บริการโลตทัศน์
6. บริการเงิน รวมถึงประกันภัย
7. บริการการขนส่งทางทะเล
8. บริการขนส่งทางอากาศ
9. บริการขนส่งทางรถไฟ
10. บริการขนส่งทางบกระหว่างประเทศ²⁵

6. ความจำเป็นของการควบคุมการค้าบริการประกันวินาศภัย

เนื่องจากธุรกิจประกันวินาศภัยได้เข้าไปมีส่วนในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ บทบาทที่สำคัญอย่างเด่นชัด คือ

²⁴สุชาย เชาววิศิษฐ์, "ทิศทางธุรกิจประกันภัยในทศวรรษ 1990", วารสารประกันภัย 16 (ตุลาคม-ธันวาคม 2534), หน้า 15.

²⁵แปลโดยผู้เขียนจาก MTN.GNS/132/REV.1, April 1, 1992.

- ประการแรก เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางการเงินให้กับธุรกิจภายในประเทศ
- ประการที่สอง เป็นแหล่งระดมเงินทุน
- ประการที่สาม เป็นบริการที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจอื่น ๆ เช่น การค้าระหว่างประเทศ
- ประการที่สี่ ผู้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยภายในประเทศ ยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจประเภทนี้

7. ปัญหาเบื้องต้นของคำว่าบริการ

ปัญหาที่เป็นประเด็นในการเจรจาว่าอะไร คือ คำจำกัดความของคำว่า "บริการ" กล่าวคือ การบริการ จะหมายถึงการบริการที่ไม่ต้องการปัจจัยอื่น (Non Factor Service) คือ บริการที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศโดยมีอุปกรณ์เป็นส่วนใหญ่โดยไม่ต้องพึ่งองค์ประกอบหรือปัจจัยทางด้านแรงงาน เช่น กิจการธนาคาร ประกันภัย โทรคมนาคม รวมถึงการบริการการท่องเที่ยว ซึ่งการบริการเหล่านี้ไม่ต้องการแรงงานจำนวนมาก ส่วนของการบริการที่พึ่งปัจจัยอื่น หมายถึง การบริการที่จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีส่วนประกอบจากปัจจัยอื่นเพิ่มเติม เช่น การโรงแรม การก่อสร้าง และกิจการบินพาณิชย์ ซึ่งต้องอาศัยแรงงานจำนวนมาก²⁶

ประเทศพัฒนาแล้วมีความต้องการถือว่า การค้าบริการที่จะเจรจากันนั้นหมายถึง Non Factor Service เท่านั้น ซึ่งเรื่องนี้ประเทศกำลังพัฒนาไม่เห็นด้วยเพราะประเทศที่พัฒนาแล้วมีความได้เปรียบสูงเพราะมีข่างาน ตลอดจนระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ล้ำยุคกว่ามากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐอเมริกาได้แย้ง

²⁶ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, หน้า 139.

ว่า ประเด็นที่ประเทศกำลังพัฒนาอาจอ้างเป็นประเด็นของ การเข้าเมือง (Immigration Issue) ไม่ใช้ประเด็นการค้าซึ่งไม่ควรนำมาเจรจาภายใต้ แกดตัด ที่เป็นเช่นนี้เพราะสหรัฐมีปัญหาทางการเมืองภายในประเทศในเรื่องของ แรงงาน ดังนั้นสหรัฐจึงพยายามผลักดันให้เรื่องแรงงานและประเด็นการเข้า เมืองให้ออกไปนอกวิถีการเจรจา²⁷ แต่ในส่วนของประเทศกำลังพัฒนาที่มีความ ได้เปรียบสูงเพราะมีแรงงานจำนวนมากและมีค่าแรงต่ำ ดังนั้นในเมื่อจะต้องมี การเจรจาเพื่อลดอุปสรรคต่าง ๆ ในประเทศกำลังพัฒนาก็ควรจะมีการเจรจาลดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศพัฒนาแล้วที่ทำให้การเคลื่อนไหวในด้าน แรงงานที่มาจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นไปอย่างมีอุปสรรค เช่น เจ้าหน้าที่ใน กิจการโรงแรมควรจะไปประกอบกิจการที่ประเทศพัฒนาแล้ว ได้อย่างเต็มที่เช่นกัน

3. บทบาทของบริษัทประกันวินาศภัยในฐานะแหล่งเงินทุนเพื่อธุรกิจอื่น

ตามที่ พรบ. ประกันวินาศภัย มาตรา 28 ได้กำหนดให้บริษัทประกัน วินาศภัยสามารถประกอบธุรกิจอื่น ๆ นอกเหนือจากการประกันวินาศภัยนั้น เป็น สิ่งชี้ให้เห็นว่า บริษัทประกันวินาศภัยยังสามารถทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินได้ ในตัวเอง ซึ่งในร่างข้อตกลง GATS ได้กำหนดให้ธุรกิจประกันวินาศภัยอยู่ใน หมวด Financial Services ด้วย ดังนั้นจึงควรมีการปรับบทบาทบริษัท ประกันวินาศภัยให้เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับธุรกิจอื่นภายในประเทศด้วย

²⁷Laser F. "Service and The GATT" Journal of World Trade (1990), p. 139.

4. การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย และทำที่ต่อการเปิดเสรี
ธุรกิจประกันวินาศภัยของประเทศในกลุ่มเอเชีย

การที่ประเทศไทยจะพิจารณาในเรื่องการเปิดเสรี ควรจะได้
พิจารณาแนวโน้มท่าทีของประเทศในเอเชียด้วยกันเป็นแนวทาง

1. การประชุมของสภาประกันภัยเอเชียตะวันออก²⁸ (East
Asean Insurance Congress) ในการประชุมเมื่อปี 2534 หัวหน้าคณะ
ผู้แทนจากประเทศสมาชิก 11 ชาติ ได้แสดงถึงความมั่นใจของความเป็นไปได้
ของการเจริญเติบโตของธุรกิจประกันวินาศภัย และต่างเห็นพ้องต้องกันถึงความ
ต้องการของการให้มีการอบรมมากขึ้น รวมถึงการศึกษาที่จะทำให้อุตสาหกรรมมี
อาชีพมากขึ้น

ผู้รับประกันภัยในกลุ่มอาเซียน เริ่มที่จะยอมรับถึงความจำเป็นของ
การยอมรับบริษัทประกันภัยต่างชาติให้เข้ามาดำเนินกิจการภายในประเทศ เพื่อ
ให้การเจริญเติบโตทางธุรกิจรวดเร็วขึ้น สิ่งที่ผู้รับประกันภัยกลุ่มอาเซียนต้อง
การให้บริษัทต่างชาตินำเงินทุนเข้ามาตลอดจนถ่ายทอดเทคโนโลยีและช่วยขยาย
ตลาดอาเซียน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้หวิน (Mr. Chien
Shingwang) กล่าวว่าเมื่อมีเหตุผลที่เชื่อถือได้หลายประการของการยินยอมให้
บริษัทประกันภัยต่างชาติเข้ามาประกอบกิจการในตลาดภายในประเทศ เช่น
สามารถเสนอผลิตภัณฑ์หลากหลายให้ผู้บริโภค ทหาระบบการจัดการที่มี
ประสิทธิภาพ ตลอดจนการให้ความคุ้มครองข้ามประเทศได้

²⁸ แปลโดยผู้เขียนจาก Cover Story "Asia Insurance
Review", (Jan.-Feb. 1991), p.13, 18-19.

อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงต้องระมัดระวังโดยการจำกัดใบอนุญาตในแต่ละปี เพื่อที่จะป้องกันการเข้ามาในตลาดอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการมีทุนอย่างไม่มีจำกัดซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในระบบเศรษฐกิจทั้งหมด Mr. Wang ได้กล่าวเสริมถึงเหตุที่บริษัทประกันต่างชาติสนใจตลาดกลุ่มอาเซียน คือ ตลาดภายในของประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังจะถึงจุดอิ่มตัวของการแข่งขันในธุรกิจนี้ ในขณะที่เดียวกันที่บริษัทประกันภัยของอเมริกาที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปประกอบธุรกิจในไต้หวันได้ร้องเรียนว่า ตลาดภายในประเทศของไต้หวันค่อนข้างจะเข้มงวดและเช่นกัน บริษัทประกันภัยของกลุ่มประเทศทางตะวันตกกำลังเฝ้าจับตามองตลาดประกันภัยในอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เช่น ไต้หวัน เกาหลี และญี่ปุ่น จะเปิดตลาดให้เสรีและปล่อยให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยมีข้อจำกัดเพื่อที่จะปกป้องตลาดภายในประเทศของตน

ผู้เข้าร่วมการประชุมจากประเทศไทย กล่าวว่า เขามีความเชื่อว่าบริษัทประกันภัยไม่ว่าขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จะสามารถประกอบธุรกิจประกันภัยภายในประเทศ แม้ว่าจะมีการปล่อยเสรีและให้มีการแข่งขันเกิดขึ้นก็ตาม แต่ผู้เข้าร่วมประชุมจากบริษัทประกันภัยทั้งของญี่ปุ่นและมาเลเซีย ต่างมีความกังวลต่อการเข้าสู่ตลาดของบริษัทประกันภัยต่างชาติที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายในรูปแบบของการตัดอัตราเบี้ยประกันภัย อันมีผลมาจากการแข่งขันที่มากเกินไปจนความเป็นจริง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศอินเดียได้กล่าวว่า ธุรกิจประกันภัยของประเทศกำลังพัฒนายังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปกป้องตลาดภายในประเทศ (Infant Industry Protection)

Mr. Richard Lyon Camp (Society in Sydney) ได้กล่าวว่า บริษัทประกันภัยต่างชาติจะถูกบังคับให้ทำกำไรให้กับผู้ถือหุ้น และจะไม่รับประกันภัยที่ไม่ดี แต่อย่างไรก็ตามบริษัทประกันภัยต่างชาตินี้ก็พร้อมที่จะปรับปรุงตลาดภายในประเทศ การโอนเงินทุนเข้ามาใช้ในการประกอบธุรกิจ ความรู้ความชำนาญรวมถึงการนำประกันภัยแบบใหม่เข้ามาสร้างความต้องการแก่ผู้

บริษัทภายในประเทศนั้น ๆ

ในที่สุดที่ประชุมได้กล่าวสรุปว่า เป็นที่คาดว่าบริษัทประกันภัยของชาติตะวันตกจะต้องเพิ่มแรงกดดันต่อประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มนิคส์ เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน เพื่อให้เปิดตลาดประกันภัยภายในประเทศอย่างแน่นอนให้แก่บริษัทประกันภัยอื่น ๆ มิใช่เฉพาะเพียงเพื่อบริษัทประกันภัยจากอเมริกาเท่านั้น

2. ประเทศไต้หวัน²⁹ ในปี พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้อนุญาตให้บริษัทประกันภัยของอเมริกา ตั้งสาขาในประเทศไต้หวัน 5 บริษัท อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลไต้หวันถูกแรงกดดันจากอเมริกา การเปิดตลาดครั้งนี้ได้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ไต้หวันได้ห้ามการเปิดธุรกิจประเภทนี้ให้กับบริษัทต่างชาติ โดยที่บริษัทที่ขออนุญาตต้องมีเงินทุนที่ชำระแล้วอย่างต่ำ 80 ล้านดอลลาร์ การอนุญาตดังกล่าวจะอนุญาตเฉพาะถือหุ้นไม่เกิน บริษัทต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 โดยผู้สนับสนุนจะถือได้ไม่เกินร้อยละ 30 เหตุผลอีกประการที่ไต้หวันอนุญาตให้มีการเปิดตลาดดังกล่าว ก็เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับนโยบายที่ไต้หวันจะพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาคนี้³⁰

²⁹ แปลโดยผู้เขียนจาก Asia News "Asia Insurance Review", (Jan.-Feb. 1992), p. 20.

³⁰ สาส์นไทยรี ฉบับต้อนรับปีใหม่ พ.ศ. 2536 (อิตส์นา)

3. ประเทศสิงคโปร์ ในปัจจุบันประเทศสิงคโปร์ได้พยายามที่จะให้บริษัทประกันภัยขนาดเล็กรวมตัวกันเพื่อที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นและประชาชน และได้พยายามกระตุ้นบริษัทประกันภัยภายในประเทศให้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการขยายตัวของธุรกิจนี้ การที่ขนาดของบริษัทเล็กเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโต ขณะเดียวกันต้องขยายธุรกิจด้วยการไปตั้งสำนักงานสาขา สาขาย่อย หรือการมีส่วนร่วมในการร่วมทุน

สิ่งที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาบริษัทประกันภัย คือ การที่มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง ความชำนาญของการบริหาร เตรียมการศึกษาในส่วนของตลาดและทรัพยากรบุคคล

ในประเทศสิงคโปร์มีประชากร 3 ล้านคน แต่มีบริษัทประกันภัย 52 บริษัทเป็นบริษัทต่างชาติ 35 บริษัท มีเบี้ยประกันภัยรับน้อยกว่า 900 เหรียญสหรัฐต่อปี และบริษัทประกันวินาศภัยเกินครึ่งที่มีเบี้ยประกันภัยน้อยกว่า 17 ล้านเหรียญต่อปี ซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับการประกอบธุรกิจประกันภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการธุรกิจประกันภัยหลายรายซึ่งดำเนินธุรกิจมาหลายปี ยังคงไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้า ทั้งในรูปของการเติบโตและการที่สามารถทำกำไรได้

4. ประเทศเกาหลี³¹ ประเทศที่ใหญ่เป็นอันดับ 8 ของตลาดประกันภัยในโลก นายทะเบียนประกันภัยได้ให้สัมภาษณ์ถึงเรื่องการเปิดเสรีว่าเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หากเกาหลีจะถูกบังคับให้เปิดตลาดให้ต่างชาติและเมื่อพิจารณาจากประสบการณ์แล้ว เชื่อได้ว่า ส่วนแบ่งการตลาดของบริษัท

³¹แปลโดยผู้เขียนจาก Asian News, "Asia Insurance Review", Jan.-Feb. 1992, p.14.

ประกันภัยต่างชาติในเกาหลีจะไม่เกิน 2% (ในเดือนกันยายน 2534 ส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทประกันภัยต่างชาติมีเพียง 0.15%) และในปี พ.ศ. 2535 บริษัทประกันภัยของชาวเกาหลีครองส่วนแบ่งการตลาด 99% ทั้งนี้เพราะบริษัทของเกาหลีจะไม่สามารถซื้อประกันภัยจากบริษัทต่างชาติ ซึ่งประกอบธุรกิจอยู่นอกประเทศเกาหลี

บริษัทประกันภัยของเกาหลีได้เตรียมมาตรการสำหรับการเปิดเสรี ดังนั้นจึงไม่มีอุปสรรคในการประกอบธุรกิจประกันภัย แม้จะมีการเปิดเสรี โดยที่รัฐบาลได้วางแผนในการผ่อนคลายข้อกำหนดที่จะให้ตลาดกำหนดและควบคุมตัวเองในการแข่งขันเสรี

ในการที่จะแข่งขันกันในตลาด บริษัทประกันภัยจะต้องกำหนดกลยุทธ์และพัฒนา รูปแบบของประกันภัยตลอดจนการให้บริการที่ดีเยี่ยม

5. ประเทศอินโดนีเซีย³² ประเทศอินโดนีเซียได้ผ่อนคลายข้อกำหนดโดยให้บริษัทต่างชาติถือหุ้นได้ 80% ของบริษัทประกันภัยภายในประเทศอินโดนีเซีย

6. ประเทศฟิลิปปินส์ ในปี พ.ศ. 2534³³ ฟิลิปปินส์มีบริษัทประกันวินาศภัย 100 บริษัท โดยเป็นบริษัทต่างชาติ 10 บริษัท และได้มีการลดขีดความสามารถของตลาดในการประกันภัย เพราะบริษัทใหญ่ได้พากันถอนตัว

³² แปลโดยผู้เขียน Eaic Overview ASIA Insurance Review No. 20/10/91, p.34.

³³ แปลจากเรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

ออกไปประเทศอื่นในที่สุดได้มีอนุญาตให้บริษัทประกันภัยต่างชาติเข้าร่วมทุนกับบริษัทในประเทศไทยได้ถึง 40%

7. ประเทศญี่ปุ่น ธุรกิจประกันภัยของผู้ปุ่นได้อาศัยความสัมพันธ์และเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจและมีการควบคุมมาก³⁴ ผู้ปุ่นอนุญาตให้บริษัทต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจได้ โดยมีส่วนแบ่งเพียง 3% อันเป็นผลมาจากลักษณะของตลาดภายในประเทศญี่ปุ่นและวิธีการทำธุรกิจของผู้ปุ่น มีลักษณะพิเศษแตกต่างออกไป

ในปัจจุบันมีบริษัทประกันภัยของต่างชาติได้ เข้ามาประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนถึง 35 บริษัท แบ่งเป็นดังนี้

1. อังกฤษ	13	บริษัท
2. สหรัฐอเมริกา	8	บริษัท
3. ฝรั่งเศส	3	บริษัท
4. สวิตเซอร์แลนด์	2	บริษัท
5. สวีเดน	2	บริษัท
6. นิวซีแลนด์	1	บริษัท
7. อินเดีย	1	บริษัท
8. ออสเตรเลีย	1	บริษัท
9. เยอรมัน	1	บริษัท
10. อิตาลี	1	บริษัท
11. ฟิลิปปินส์	1	บริษัท
12. เกาหลี	1	บริษัท

³⁴ แปลจากฉบับเดียวกัน, หน้า 35.

แต่ประเทศญี่ปุ่นแล้วมีบริษัทของชาวญี่ปุ่นเอง 24 บริษัทเท่านั้น และในการประกอบธุรกิจประกันภัยในญี่ปุ่นจะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังพร้อมด้วยเงินทุนจดทะเบียน 30 ล้านบาท และรูปแบบบริษัทต้องเป็นแบบ Joint Stock หรือ Mutual Company

สำหรับกฎหมาย³⁵ ที่ญี่ปุ่นใช้ควบคุมธุรกิจประกันภัยภายในประเทศนั้นมี 4 ฉบับคือ

1. Insurance Business Law
2. Law Concerning Foreign Insurance
3. Law Concerning Non-Life Insurance Rating Organizations
4. Law Concerning Control of Insurance Soliciting

โดยกฎหมาย 4 ฉบับดังกล่าวจะมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ใช้อำนาจในการดูแล

4.3 ข้อจำกัดของการเปิดเสรีการค้าบริการธุรกิจประกันวินาศภัย

ประเทศไทยในปัจจุบันได้มีกฎหมายหลายฉบับที่ควบคุมเกี่ยวกับการค้าบริการธุรกิจประกันวินาศภัย ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีการค้าบริการในธุรกิจประกันภัยของประเทศไทย

³⁵รายงานการฝึกอบรมของ Insurance School of Japan ปี 2533, หน้า 2-3.

1. ข้อจำกัดของการเปิดเสรีธุรกิจประกันวินาศภัย

ในปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการค้าเสรีธุรกิจประกันวินาศภัย ที่ตีกรอบและทำให้ไม่สอดคล้อง ถ้าหากประเทศไทยจะดำเนินการเปิดเสรีการค้าบริการในส่วนนี้คือ

1.1) พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 มาตรา 7 วรรคแรก บัญญัติว่า "การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยโดยตั้งเป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศ จะกระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้" ต่อมาได้มีกฎกระทรวงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2510 ได้กำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยสามารถเปิดสาขาในประเทศไทยได้ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2521 ได้มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ ลงวันที่ 6 มีนาคม 2521 โดยมีสาระสำคัญว่ารัฐบาลไม่มีนโยบายที่จะให้บริษัทประกันวินาศภัยของต่างประเทศเข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทย และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 7 วรรคแรกเช่นกัน บัญญัติว่า "บริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศจะตั้งสาขาของบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี" จากบทบัญญัติได้ชี้ให้เห็นถึงความเข้มงวดของตัวบทกฎหมายที่ย้ำถึงความมั่นคงเพราะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งแต่เดิมบัญญัติเพียงว่าได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีเท่านั้น

1.2) พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 9 บัญญัติว่า "บริษัทจะต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด" ภายใต้อาตรา 9 จะพบว่าได้มีข้อจำกัดสำหรับจำนวนผู้ถือหุ้นและจำนวนกรรมการไม่ให้เกินกว่าจำนวนสามในสี่ทั้งสองกรณี

1.3) ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281

ข้อ 2 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ไม่ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรโดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยเป็นการเฉพาะกาล หรือโดยความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศ

ข้อ 4 ภายใต้อำนาจข้อ 7 ทวิ ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจดังต่อไปนี้

1. _____

2. ธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชี ค. ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบัญชี ค. ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา (ซึ่งการประกอบธุรกิจบริการอยู่ในบัญชี ค. หมวด 3)

พรบ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 28 นอกจากการประกันวินาศภัย บริษัทจะลงทุนประกอบธุรกิจอื่นใดได้ เฉพาะที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในการนี้รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขสำหรับการประกอบธุรกิจนั้น ๆ ให้บริษัทปฏิบัติด้วยก็ได้

2. รูปแบบของการเปิดเสรีธุรกิจประกันวินาศภัยในกรณีที่จะต้องเปิดการค้าบริการธุรกิจประกันวินาศภัยนั้น

จะต้องยึดแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรีคือ ค่อยเป็นค่อยไป (Progressive Liberalization) และคำนึงถึงความมั่นคงของชาติและปัญหาเศรษฐกิจสังคมที่จะเกิดตามมาโดยมีรูปแบบของการเปิดเสรีดังนี้³⁶

³⁶ กองวิชาการและสถิติ "ผลการเจรจาอบอุรุกวัยต่อธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย"

1. รูปแบบที่ 1 อนุญาตให้เปิดสาขาของบริษัทต่างประเทศให้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย โดยการขอใบอนุญาตแต่ละประเภทตามที่กำหนดโดยยึดกฎเกณฑ์ดังนี้

1.1) ต้องมีเงินทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่า 2,000 ล้านบาท³⁷

1.2) บริษัทประกันภัยต่างชาติที่จะเข้ามาประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยนั้น ต้องเป็นบริษัทที่ได้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลการประกอบธุรกิจเป็นที่เชื่อถือได้ ในด้านความซื่อสัตย์และความมั่นคงรวมถึงประสิทธิภาพในการประกอบการ

1.3) อนุญาตให้ประกอบธุรกิจได้ที่ละประเภท ตามที่กำหนดต่อไปนี้ โดยแต่ละประเภทจะขอเปิดเพิ่ม ต้องพิจารณาจากผลการประกอบธุรกิจในประเภทที่ได้ประกอบการไปก่อนหน้าแล้วนั้นไม่น้อยกว่าสามปีว่า ได้มีผลกำไรสุทธิจากรับประกันภัยเท่าไรและผลกำไรดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีจำนวนผู้ทรงกรมธรรม์เพิ่มขึ้น จำนวนสินทรัพย์เพิ่มขึ้น จึงจะอนุญาตให้เปิดประเภทการประกันภัยอื่นเพิ่มได้ ประเภทของการประกันภัยที่ควรจะเปิดเสรีตามลำดับต่อไปนี้

- การประกันภัยต่อ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยเราขาดดุลประกันภัยต่ออย่างมหาศาล โดยในปี พ.ศ. 2534 ขาดดุลประมาณ 4,350 ล้านบาท แต่เก็บเบี้ยประกันต่อได้เพียง 279 ล้านบาท โดยมีบริษัทประกันภัยรับ

³⁷ กองวิชาการและสถิติ "ผลการเจรจาอบอุกรภัยต่อธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย"

ประกันภัยต่อ จำกัด เพียงแห่งเดียวซึ่งรับความเสี่ยงภัยไว้ภายในประเทศ 5% จึงเป็นการไม่เพียงพอหากเราเปิดเสรีในประเภทนี้ ก็จะก่อให้เกิดผลดีในแง่ที่ว่า เบี้ยประกันภัยจะสามารถดำรงไว้ในประเทศมากขึ้น และจำนวนเบี้ยประกันภัยยังสามารถนำมาใช้ลงทุนภายในประเทศได้อีก ดังนั้นหากเราถูกกดดันให้เปิดเสรีก็ควรเปิดเสรีประเภทประกันภัยต่อเป็นอันดับแรก และขณะเดียวกันจะใช้เวลาให้กับการประกันภัยอื่นในประเทศ ที่จะได้ปรับทิศทางและปรับปรุงประสิทธิภาพให้สามารถแข่งขันกับบริษัทประกันภัยจากต่างชาติ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจประกันวินาศภัยภายในประเทศมากนัก

- การประกันภัยทางทะเล การประกันภัยประเภทนี้ ผู้ส่งสินค้า ออกภายในประเทศนิยมขายสินค้าในราคา F.O.B. หรือ C & F จึงจะเป็นผลให้เบี้ยประกันภัยในส่วนนี้อยู่ในประเทศ ดังนั้นจึงเป็นการเหมาะสม ถ้าหากเราจะได้กำหนดให้การประกันภัยทางทะเลเป็นประเภทที่สองที่จะเปิดเสรี เพื่อให้บริษัทประกันภัยต่างชาติเข้ามาประกอบกิจการในประเทศ อย่างน้อยที่สุดจะได้ก่อให้เกิดแหล่งของเงินทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งในการเข้ามานี้บริษัทประกันภัยต่างชาติก็ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกรมการประกันภัย และขณะเดียวกันจะได้ลดจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ต้องสูญเสียไปน้อยลง

- การประกันภัยรถยนต์ ในบรรดาประเภทของการประกันวินาศภัยของประเทศไทย การประกันภัยรถยนต์ได้สร้างปัญหาให้แก่สังคมจนประชาชนขาดความเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณี บริษัท สิ้นสวัสดิ์ประกันภัย จำกัด และบริษัท บัวหลวงประกันภัย จำกัด ซึ่งได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตอันมีผลจากความล้มเหลวในการบริหาร ดังนั้นจะเป็นการช่วยพัฒนาและปรับปรุงการพิจารณารับประกันภัย การปรับปรุงประสิทธิภาพหากมีการแข่งขันให้บริการที่ดีแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายของการประกอบธุรกิจประกันภัยควร

เน้นผลกำไรจากการรับประกันภัยมากกว่าส่วนแบ่งการตลาด³⁸ ซึ่งเป็นกรณีที่บริษัทประกันวินาศภัยภายในประเทศน่าจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหาร

- การประกันภัยเบ็ดเตล็ด

- การประกันอัคคีภัย การประกันภัยได้เข้ามามีบทบาทต่อภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นรูปของบริษัทหรือบุคคลธรรมดา โดยเฉพาะปัจจุบันได้มีการก่อสร้างโรงงานขนาดใหญ่จำนวนมาก รวมถึงการขยายตัวของที่อยู่อาศัยซึ่งต้องอาศัยเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้เงินจากสถาบันเงินทุนซึ่งในทางปฏิบัติในปัจจุบัน หากมีเงินกู้ยืมเงินจากสถาบันเงินทุนหรือธนาคาร สถาบันหรือธนาคารเหล่านั้นมักจะผลักดันให้ผู้กู้ประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัยที่ตนมีหุ้นส่วนหรือบริษัทในเครือ และหากในภาคบริการในอนาคตอันใกล้ ถ้ามีความจำเป็นต้องเปิดเสรีให้ธนาคารต่างประเทศเข้าดำเนินธุรกิจ ก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อบริษัทประกันวินาศภัยภายใน ซึ่งยังมีเวลาพัฒนาทั้งในด้านเงินทุนและประสิทธิภาพให้เทียบเท่าหรือสามารถแข่งขันกับบริษัทประกันภัยต่างประเทศได้

2. รูปแบบที่ 2 ขยายสัดส่วนของการถือหุ้นเพิ่มจากเดิม 25% เป็น 40%

แต่ทั้งรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 ก่อนที่จะออกใบอนุญาต บริษัทประกันภัยต่างชาติจะต้องยื่นข้อเสนออย่างชัดแจ้งว่า จะสามารถช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมประกันภัยในประเทศให้เจริญขึ้น ในด้านเงินทุน บุคลากร ประสิทธิภาพ รูปแบบต่าง ๆ ของกรมธรรม์ ตลอดจนวิธีการถ่ายทอดความรู้

³⁸ MRG ประธานกลุ่มเอไอจี, สัมภาษณ์ สาส์นไทยรี
(ฉบับที่ 2 ปี 2534)

ความชำนาญ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐคือกรมการประกันภัยพิจารณาอย่างละเอียด

4.4 ผลของการเปิดเสรีต่อกฎหมายและธุรกิจประกันวินาศภัย

หากภายหลังจากประเทศไทยมีความจำเป็นไม่ว่าด้วยเหตุผลทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจที่ต้องเปิดเสรีการค้าบริการธุรกิจประกันวินาศภัยก็อาจมีผล 2 ประการ

1. ผลของการเปิดเสรีต่อกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

เพื่อให้สอดคล้องกับการเปิดเสรี จำเป็นต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 โดยออกเป็นกฎกระทรวงและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันวินาศภัย

2. ผลของการเปิดเสรีต่อธุรกิจประกันวินาศภัย

2.1) กรณีเปิดเต็มรูปแบบ 100%

- จะก่อให้เกิดปัญหาการแข่งขันอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดอัตราเบี้ยประกันภัยให้ต่ำ ซึ่งอาจทำให้บริษัทประกันวินาศภัยขนาดเล็กต้องหยุดกิจการ

- เกิดการพัฒนาแบบประกันภัยใหม่ ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้ซื้อประกันภัย

- บริษัทประกันวินาศภัยที่มีขนาดเล็ก จะต้องหันมารวมตัวกัน เพื่อให้ประสิทธิภาพการรับประกันภัยเพิ่มขึ้น เช่น การรวมตัวกันจะทำให้กองทุนมีขนาดใหญ่ขึ้น รับงานขนาดใหญ่ได้มากขึ้น

2.2) กรณีรูปแบบที่ 2 โดยการขยายสัดส่วนของการถือหุ้นเพิ่ม จาก 25% เป็น 40%

- การร่วมทุน (Joint Venture) จะนำมาซึ่งการพัฒนาแบบ การประกันภัย วิธีการบริษัทและเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมทุนของ บริษัทจากสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ยุโรป ซึ่งมีความชำนาญมากในธุรกิจประกัน วิทยาศาสตร์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยผ่านจากการทำงาน และเทคนิคแปลกใหม่ที่ผู้ร่วมทุนนำเข้ามา

- การร่วมทุน อาจก่อให้เกิดปัญหาการขัดแย้งในการบริหารงาน

นอกจากผลของการเปิดเสรีการค้าบริการธุรกิจประกันวินาศภัย จะมี ผลต่อทางด้านกฎหมายและธุรกิจประกันวินาศภัยดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว การเปิด เสรีการค้าบริการธุรกิจประกันวินาศภัยยังมีประโยชน์ต่อประเทศโดยส่วนรวม 3 ประการ คือ

1. การที่ธุรกิจประกันวินาศภัยจะได้มีการพัฒนารูปแบบการบริหาร 1ให้ดีขึ้น รูปแบบกรรมธรรม์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อประกันภัย ตลอดจน ทุนที่นำมาใช้ในการประกอบธุรกิจจะสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 7

2. ธุรกิจประกันวินาศภัยของประเทศไทย เป็นธุรกิจที่ต่างประเทศ สนใจมาก³⁹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาต้องการขยายตลาดในประเทศไทย ประกอบกับประเทศไทยทุกวันนี้มีปัญหาทางด้านการส่งออกมากกับ

³⁹ วงการประกันภัย วารสารการประกันภัย 17 (ม.ค.-มี.ค. 2534), หน้า 72.

สหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราควรจะยอมผ่อนผัน เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ของประเทศในส่วนที่สำคัญกว่า

3. ในอนาคตเมื่อธุรกิจประกันวินาศภัยได้พัฒนาจนใกล้เคียงกับ ประเทศพัฒนาแล้วก็ยังสามารถขยายไปยังต่างประเทศได้ ดังเช่น ประเทศ เกาหลีซึ่งมีสาขาอยู่ 9 แห่ง ในต่างประเทศและมีผลกำไรสุทธิ 709,000 เหรียญสหรัฐ⁴⁰ ดังนั้นการเปิดเสรีอาจมีผลกระทบในช่วงแรก แต่ในช่วงปลาย จะทำให้การพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัยมีทั้งการพัฒนาและเจริญเติบโต

⁴⁰ Financial Times, Oct. 23, 1992, p 4.